

LA FASCINACIÓ GREGA DE MARIA ÀNGELS ANGLADA
Isidor Cònsul

Maria Àngels Anglada, Paradís amb poetes. Edicions Destino. Barcelona, 1993 / Meleagre de Gadara, Epigrames. Versió de Maria Àngels Anglada. Columna. Barcelona, 1993.

L'obra de Maria Àngels Anglada, escriptora vigatana d'adopció empordanesa, ha estat sempre marcada per la fascinació que sent envers el món clàssic i per la profunditat i la força artística de la Grècia actual. Llicenciada en Filologia Clàssica, els seus estudis no han estat debades perquè Grècia acostuma a treure el nas en el gruix més important de la seva obra. En el marc històric de l'hel·lenisme alexandrí hi ambientà la subtil i delicada novel·la Sandàlies d'escuma (1985), i per la Grècia actual, a l'illa de Mitilene concretament, hi ha fet transitar aquesta novel·la profunda i intensa que és Artemisia (1989). A banda, ha estudiat, prologat, antologat i traduït un volum de poetesses gregues, Les germanes de Safo: Antologia de poetes hel·lenístiques (1983) i també la seva poesia ha deixat traslluir, sobretot a Kyparíssia (1980), la flaca d'aquesta mateixa fascinació.

Ara bé, tot i que Grècia s'ha endut fins ara l'alenada més intensa del seu treball com a escriptora, un dels llibres que ara és novetat, Paradís amb poetes, té un deute evident a una obra anterior de títol similar, Paisatge amb poetes (1988), que mirava de circular per la pell d'una geografia de versos italians. Paisatge amb poetes és encara un llibre força insòlit: un assaig líric d'evocació d'Itàlia en en el fil de la veu i la lectura dels seus poetes. Llegint-lo hom passejava per diferents contrades italianes i les redescobria intensament de bracet amb la literatura: la Florència de Carlo Bettonchi, la Sicília de Quasimodo, la Roma d'Ungaretti i de Passolini o el Milà d'Eugenio Montale, per posar només alguns exemples.

Cinc anys més tard i a Paradís amb poetes, l'escriptora ha repetit una operació similar - diria fins i tot que l'ha millorada- en la pell d'una geografia grega que té molt ben apamada i servint-se d'uns poetes que li són propers i familiars: des del vell Homer fins a Kavafis,

d'Odisseas Elitis a Pandelís Prevelakis i de la sorruda i mítica Safo fins a Iorgos Seferis i Iannis Ritsos. Al costat de referències a Esquil i a Sòfocles, a les muses i als herois, els poetes assenyalen el testimoni d'una antiga grandesa i també la força que nodreix una brillant poesia contemporània.

SIS INDRETS I UN RETRAT

A Paradís amb poetes, Maria Àngels Anglada itinera per sis coneguts paratges de l'antiguitat grega (Creta, Micenes, Delfos, Mitilene, Atenes i Delos) i arrodoneix la jugada amb uns apunts sobre Helena d'Esparta, un dels personatges més coneguts de la literatura clàssica. A cadascun dels indrets hi retroba la veu amiga dels poetes i organitza un llibre que contrapunta harmoniosament el passat amb el present, que barreja els detalls descriptius d'una guia de turisme amb els records de l'antiga èpica i les espurnes líriques d'un capbussament literari amb aspectes menuts de la quotidianitat. Els apunts de seguiment sobre Helena d'Esparta s'esforcen a imaginar la realitat de la bellíssima esposa de Menelau, filla de Zeus i de Leda, i que fou culpable directa de la guerra de Troia. Maria Àngels Anglada tria dos textos per dibuixar-ne l'esbós: el primer surt de la Odissea (quan Telèmac, fill d'Ulisses arriba a Esparta) i el segon de la Divina Comèdia de Dant que la situa en el segon rodal de l'infern.

Paradís amb poetes té el rigor i la solidesa que són característics de bona part de l'obra de Ma. Àngels Anglada i es concreta com un homenatge exultant i joiós al passat i al present de la poesia grega. Un dels paràgrafs del capítol de Creta així sembla argumentar-ho. L'autora és a Rethimno i, en una petita taverna, escolta música de buzuki. Embadalida per la melodia escriu: torno a admirar a aquest poble que canta sempre i que exhaureix, l'una darrera de l'altra, les edicions dels seus poetes (...) També penso en la serena satisfacció del llibreter, que, en preguntar-li si disposava d'alguna de les obres de

Prevelakis, em contestà: -Totes, les tenim totes.

ELS EPIGRAMES DE MELEAGRE

La traducció i edició dels Epigrames de Meleagre és un complement indestriable del gruix d'interessos grecs de Maria Àngels Anglada i testimoni, d'altra banda, de la sòlida formació clàssica que llueix.

Meleagre de Gàdara fou un poeta hel·lenístic del segle I, autor d'una obra acolorida, alegre, sensual i directa. Els seus Epigrames, fonamentalment de tipus eròtic, ens aconduïxen per la singularitat de les experiències amoroses a l'antiga Grècia que simultaniejaven, sense conflictes de cap mena, les relacions homosexuals i les heterossexuals. L'amor, el desig i la passió foren els motors de la vida i de la poesia de Meleagre, i, si ens cal creure allò que deixà escrit, sembla que fou un amant de fortuna i un tipus enardit que llampeguejà en les dues direccions d'Eros: homosexualitat i heterosexualitat. En el pròleg que acomboïa l'edició, Maria Àngels Anglada quantifica una cinquantena d'epigrames adreçats a noies i quaranta a nois. Podria semblar que guanya l'Eros femení, remarca, però en realitat la pilota és a l'aire, perquè trobem 14 altres poemes que al·ludeixen directament Eros com a causant del desig del poeta i no sabem si els motiva l'Eros femení o el masculí. Un dels darrers epigrames potser ho deixa més clar. Diu el poeta: Cipris és qui em nolieja, Eros qui em marca el rumb, / tenint a la seva mà el timó de la meva ànima./ Bufa una forta Passió i tempesteja, i per això jo ara/ navego en un mar de nois de tot arreu.

Paradís amb poetes i els Epigrames de Meleagre de Gàdara són dues novetats acomboïades per una mateixa mà que menen el lector pel mite del món grec, per la intensitat de la seva literatura i pel solc que deixen els seus poetes més emblemàtics.

(Isidor Cònsul)